

Generál Emil LINHART:

Palba pěchoty v útoku.

Č á s t I.

Všeobecné poznámky.

Palba pěchoty v útoku je stále problémem dosti choulostivý. Po skončení světové války bylo o něm hodně debatováno, ještě více napsáno, ale nedošlo se k jednotnému názoru, neboť válečné zkušenosti nejsou zde tak bohaté, jako o použití kulometů v obraně.

Zkušenosti získané v posíční válce nedají se jen tak beze všeho aplikovati na válku pohybnou, na útok ve volném terénu nebo na zběžně opevněnou posici. V posíční válce stály strany proti sobě mnoho neděl, měsíců, ba i let, znaly přesně terén, jakož i protivníkovu organisaci, sestavu, umístění jeho zbraní atd.

Jinak je tomu v pohybné válce, kde zprávy o nepříteli budou vždy nepřesné, znalosti terénu nedokonalé a situace se budou rychle střídati. Za světové války byl útok ve volném terénu veden jen v roce 1914 a v konečné fázi války v roce 1918 (mluvíme jen o západní frontě).

V roce 1914 bylo kulometů málo, nikdo jich nedovedl řádně použít, třebaže zde už byly určité zkušenosti, zejména z poslední balkánské války. Před válkou, při větších cvičeních anebo manévrech se o ně velitel praporu příliš nestaral, často ponechával veliteli kulometného oddílu na vůli, aby se zúčastnil zamýšleného manévru praporu, jak chce sám, podle vlastního názoru. Tak i na počátku války mnozí velitelé hleděli na těžké kulomety jako na zbytečnou přítěž v útoku, v obraně zase vojska na ně pohlížela s nedůvěrou, nerada je viděla v své blízkosti, neboť prý „přitahují“ na sebe dělostřelecké rány.

Obdobně doprovodné zbraně, minomety a pěchotní děla malé ráže, měly špatnou reputaci, ne tak svou vinou jako spíše vinou pěchoty samé a velitelů, kteří jich nedovedli vhodně použít. Kde máme hledati pramen nedůvěry k těmto zbraním, které později nejenom přesvědčily pěchotu o své užitečnosti, ale staly se přímo i nepostradatelnými při každé akci pěchoty, srostly s ní, byly částí vlastní pěchoty?

Jak se rozvíjel útok? Pěchota postupovala vpřed, jsouc podporována dělostřelectvem, střídajíc vlastní palbu s pohybem. Najednou její postup byl zastaven, pěchota byla palbou jednoho nebo více kulometných hnízd přibita k zemi. Z různých příčin nemohlo dělostřelectvo zasáhnouti. Velitel praporu si v kritickém okamžiku vzpomněl, že má kdesi vzadu, snad u zálohy, doprovodná děla, jimž vlastně nedal žádnou přesnou úlohu. Nařídí proto jejich přesun dopředu, aby zničila ony odpory, které teď drží jeho rotu v šachu a nedovolují jim žádný pohyb.

Doprovodné dělo, aby účinně mohlo potíratí nějaký odpor, musí si najíti postavení, odkud přímým pozorováním a na malou poměrně vzdálenost může střeliti. Bude tedy jeho stanoviště ležeti vždy v dosahu veškerého nepřátelského dělostřelectva, jakož i těžkých zbraní pěchoty daného úseku.

Představme si vzhled bojiště v onen okamžik, kdy doprovodná děla vyhledávají a zaujímají svá postavení. Pěší rotu přibité k zemi se zakopávají, každý hledá ochranu před přívalem střel obránce. Na straně útočnickové žádná pěchotní palba, aneb jen slabá, žádný pohyb, nevidět nic než pomalu se zvětšující hromádky vykopané země. A za tohoto relativního klidu najednou v určitých místech hemžení, pohyb, seskupení lidí dopravujících kanon anebo minomet. Po velké námaze je zbraň umístěna. Pak osamocená rána, po ní druhá, třetí; útočící pěchota nestřílí, neboť zvědavě se dívá, co ony nové kanony dovedou, jak se spraví s nepřátelskými kulomety. Tu a tam se ozve zlostný výkřik: „Kam vlastně ti... střilejí, což jsou slepi, vždyť střilejí támhle za to roští, kde nic není!“

Co se děje zatím u protivníka? Ten není obtěžován nepřátelským dělostřelectvem — útočící pěchota je příliš blízko — není ani postřelován pěchotou, nebo jenom slabě. Může proto sám klidně střeliti a pozorovati. Je najevo, že ihned postřehne onen podezřelý pohyb okolo doprovodného děla, a když nešťastný kanon vystřelil za všeobecného ticha první ránu, má v zápětí nad sebou

salvu nepřátelského dělostřelectva, je zasypán kulometnými střelami, za chvíli je zničen aneb umlčen. Dělo je rozbito, obsluha mrtva nebo zraněna leží kolem.

Nekritický pěšák pak řekne: „Kanon nestojí za nic, nic nám nepomohl, jenom na nás přilákal docela zbytečně dělovou palbu.“

Zatím však na neúspěchu má vinu jediné pěchota, neboť nedovedla upravit kanonu prostředí, v kterém by se mohl nepozorovaně přemístiti a střeliti tak, aby jeho rány zanikly v hluku ostatní palby, aby nebyl kanon ihned po prvním výstřelu prozrazen a nestal se kořistí nepřátelských granátů.

Jak pěchota i její velitelé neradi viděli v svém úseku doprovodné zbraně, o tom svědčí tato příhoda ze západního bojiště ve Flandrech: Prapor v obraně dostal přidělenou četou pěchotních děl; velitel praporu nařídil svým velitelům rot, aby každý z nich samostatně našel nejvhodnější postavení pro ona dvě děla. Večer, při shromáždění velitelů rot, poděkoval velitel praporu svým důstojníkům, jak dobře řešili danou jim úlohu, že každý z nich našel tak vhodné postavení a své rozhodnutí podepřel tak pádnými důvody, že velitel praporu je opravdu na rozpacích rozhodnouti se pro nejlepší z nich. Pak dodal s úsměvem: „Vaše řešení, pánové, má jenom jednu maličkou chybičku, každý velitel roty umístil děla v úseku sousední roty, skutečně obdivuji se vašemu taktickému smyslu.“ Něco podobného se dalo s těžkými kulomety na počátku války.

V roce 1918 bylo sice již těžkých kulometů dosti, nicméně i zde scházela zkušenost v jejich používání při útoku v málo opevněném terénu — ve válce pohybné. Pravda, během stabilisace fronty byly také podnikány četné útoky, ale tyto útoky byly brutální, připravené a doprovázené masou dělostřelectva. Pěchota nevyrazila k útoku dříve, dokud jí dělostřelectvo neotevřelo cestu zničením překážek, umlčením nepřátelských zdrojů palby; i pak útočila pěchota jsouc předcházena buďto tanky nebo mohutnou pohyblivou přehradou dělostřeleckou.

V jarní ofenzivě Němců roku 1918 a v závěrečné velké ofenzivě maršála Focha prolomila pěchota opevněné pásmo a postoupila do více méně volného terénu, nastala tedy pohybná válka se všemi svými důsledky. Centralisované dělostřelectvo nemohlo dosti rychle následovati pěchotu; byla tedy pěchota odkázána na své vlastní zbraně, kterých však nemohla používat tak, jak si zvykla v dlouhé posíční válce.

Válka však skončila dříve, než jsme mohli nabýti o používání kulometů v útoku tak přesně vyhraněných pojmů, jako je tomu v obraně.

Náš Polní řád v úvodu praví: „Mohutnost palby stala se drtivou...“ Nemyslí se tím ovšem jenom palba dělostřelectva, ale i palba pěchoty, jejíž mohutnost se za války zvětšila několika-násobně.

Uvádím jako příklad: Nechme prapor pěchoty střeliti pět minut všemi zbraněmi, které mu organicky patří, maximální užitečnou rychlostí, a tu uvidíme:

prapor z roku 1914 vystřelí 500 kg střel;*)

dnešní prapor, i s doprovodnými děly, vystřelí 6000 kg.

*) Prapor z roku 1914: 800 pušek a 2 těžké kulomety. Dnešní prapor, který uvede v činnost: 500 pušek, 36 lehkých kulometů, 12 těžkých kulometů, 1 kanon ráže 37 mm, 2 lehké minomety, 36 úderníků střelících a házejících granáty.

Vystřelí tedy dnešní prapor dvanáctkrátě tolik střel co prapor z roku 1914; nepřihlížíme-li k palbě doprovodných zbraní, vystřelí asi šestkrátě více, při tom jest jeho početní stav asi o jednu čtvrtinu menší než v roce 1914. Z tohoto krátkého srovnání plyne také jiné poučení: mohutnost palby pěchoty není dnes závislá na početních stavech.

Když se před válkou mluvilo o palebné mohutnosti pěchoty, byla vždy jako příklad uváděna bitva u Saint Privat 18. srpna 1870. Vraťme se zběžně k této bitvě, získáme z ní cenná poučení platná i dnešního dne.

Útočící pěchota postupovala:

v prvním sledu půlroty v střelecké linii; za nimi roty v kolonách, následované kolonami půlpraporů.

Celkové ztráty: 205 důstojníků, 5638 vojáků z celkového počtu 16.490, t. j. 34%. Při tom ztráty devíti rot prvního sledu překročily u mužstva 50%, důstojníků u jednoho pluku 85%.

Naučení:

1. Zdokonalené zbraně pěchoty značně zvýšily mohutnost a účinnost palby.

2. Účinek palby je současně materiální i morální. Palba vytváří pásma smrti, kde jednotky trpí tak velké ztráty, že jsou prostě přibity k zemi a zbaveny možnosti pohybu.

3. Mohutnost současných zbraní znemožňuje jakýkoliv útok v hustých tvarech prováděný za dne v otevřeném terénu.

4. V palbě se může pěchota rozvíjeti jenom přímo před sebe, změna směru není možná, bočné přesuny jsou vyloučeny. Důsledek: útočící pěchota musí býti umístěna čelem proti svému cíli. Jinými slovy: v palbě neprovádíme žádný manévř.

5. Palba se stává hlavním činitelem v boji.

6. Je třeba vyhledávati skryty a přilnouti k povrchu terénu. Srovnáme-li naučení z této historické bitvy s četnými bitvami na západní frontě, můžeme je doplniti takto:

1. a 2. — viz Saint-Privat;

3. V otevřeném terénu činí dnešní výzbroj nemožný nejen útok semknutými formacemi, nýbrž i jakýkoli pohyb velmi řídkých tvarů, jakmile terén může býti účinně postřelován zbraněmi pěchoty v obraně.

V bitvě u Navarinu (Champagne 27. srpna 1915) měla útočící pěchota 60% ztrát u mužstva a 82% u důstojníků.

4, 5 a 6 — viz Saint-Privat.

Kromě těchto naučení můžeme konstatovati:

a) Majíce kulomety, můžeme vytvořiti mohutnou palbu s malými poměrně početními stavy. Mohutnost palby se tedy stala nezávislou na počtech.

Použití automatických zbraní, dělostřelectva všech ráží a doštelu dovolí obránci vytvořiti palebné přeřady úplně souvislé a tak velké, že mohou býti proraženy jenom útokem dobře organizovaným.

b) Velká rychlost palby moderních zbraní nevyžaduje nezbytně dlouhého výstřelu.

c) Význam i nejmenší, podružné záštity.

d) Okamžitost a úplnost ničení, které mohou prováděti kulomety.

Celkově: Automatické zbraně svou mechanickou palbou, souvislou a mohutnou, nahradily přerušovanou a nestejnou palbu jednotlivých střelců.

(Pplk. Ducornez: „La puissance du feu“ Sommaire de la Conference faite par le Lt. Colonel Ducornez au cours de franchissement du grade de Lt. Colonel et Colonel — Juin 1922. Obsáhlá studie téhož autora v La Revue d'infanterie 1927.)

Vidíme tedy: Palba pěchoty v obraně je neúprosná. Myslím, že o tom jsme všichni přesvědčeni a že se nenajde nikdo, kdo by jěvil nějaké pochybnosti. Všichni pěšáci, kteří se vrátili ze světové války, častokráte procházeli dělostřeleckou palebnou přehradu, nevrátil se však zdrav ani jeden z těch, kteří se pokusili o překročení kulometné palebné přehrady.

Jak je tomu v útoku? Dá se i zde realizovat taková mohutnost palby? Jak ji organisovat a využítkovat pro pohyb vpřed?

Vítěziti znamená jíti vpřed. Abychom však mohli postupovati, musíme zabránit nepříteli, aby nepoužíval palebných zbraní, musíme dáti své palbě takovou mohutnost, abychom ovládli protivníkovu palbu, abychom získali palebnou převahu.

Toho můžeme dosáhnouti:

buď úplným zničením jeho zbraní neb obsluhy, což se prakticky nedá nikdy zcela uskutečniti, jak dokázala světová válka, anebo neutralisací, která obránci nedovolí po určitou dobu používatí zbraní, anebo konečně kombinací obou těchto způsobů.

Kladného výsledku dosáhne útočník jenom tenkrát, když skuteční palebnou převahu na žádaném místě v potřebné chvíli. Palba a její využitkování v útoku není tak jednoduchý problém jako v obraně. První potíž, s níž se setkáme, záleží v tom, jak uvést v soulad různé zbraně pěchoty.

Ideálem je, aby každá zbraň dala maximální výkon, abychom mohli kdykoli použít všech zbraní pěchoty a uvést je v činnost, a nezvyšovali tím vlastní zranitelnost. Tyto dva požadavky si však navzájem odporují a nedají se nikdy úplně uskutečniti.

Boj mění stále svou tvářnost, proto musí býti palebný systém útoku pružný a mobilní, aby mohl čeliti různě se utvořivším situacím; tyto změny nelze provésti ihned; z toho pak vyplývá charakteristický, přerušovaný pohyb pěchoty a jeho relativní pomalost.

Komplikovaná hra palby pěchoty v útoku vymyká se jakékoli formulce. Kombinace palby — to je právě ona činnost velitele, kterou po něm žádáme.

Pro onu kombinaci palby má velitel pěchoty za podklad:

a) pevné prvky: balistické vlastnosti zbraně; taktické vlastnosti zbraně: mobilita, zásobování střelivem, možné účinky zbraně, množství zbraní, jichž použije, organické rozčlenění zbraní;

b) proměnlivé prvky: schopnost vojsk použití zbraně (stupeň výcviku, fysický a morální stav jednotky), povaha nepřátelské akce (silná nebo slabá, účinná nebo neúčinná, známá nebo předpokládaná), vlastnosti terénu.

Tento poslední prvek, terén, má hlavní význam. Důkladné studium terénní příhrady, výhody nebo nevýhody, které skýtá pro palbu nám a protivníkovi, je základem boje pěchoty. Velitel pěchoty musí míti smysl pro terén.

Konečně se tato kombinace řídí určitými zásadami:

každá zbraň anebo každé seskupení zbraní musí býti podřízeno tomu veliteli, který nejlépe může využití jejich palby;

maximálního účinku palby hledíme dosáhnouti soustředěním palby vždy, kdykoliv je to potřebné a možné.

To jsou všeobecné směrnice, jimiž se řídíme při sestavování palebného plánu; podívejme se však ještě blíže, jak se jeví útočníkovi problém palby a její využitkování.

Odpovězme si nejprve na otázku, je-li ona palba pěchoty v útoku skutečně tak důležitá a nezbytná. Nemáme snad jiné zbraně, speciálně určené k ničení a k neutralisaci? Dělostřelectvo, jehož jediným způsobem činnosti je právě palba? Útočná vozba, která byla vytvořena proto, aby ničila a neutralisovala palebné orgány obrany? Což dělostřelectvo a tanky nestačí samy o sobě na tuto úlohu?

Válečná zkušenost nám dokazuje, že ani sebe mohutnější dělostřelectvo a tanky nezabaví pěchotu povinnosti pomáhati si vlastními zbraněmi. Tanky nemohou býti všude, neboť určitými pásy terénu nemohou projíti. Dělostřelectva nebudeme nikdy míti tolik, aby stačilo na všechny úlohy, v jeho palbě budou vždy mezery. Nehledě na to, nastane přece okamžik, ať už dříve nebo později, podle povahy terénu, kdy dělostřelectvo musí prodloužiti svou palbu, aby neohrozilo vlastní pěchotu. Palba útočící pěchoty, doposud zesilovaná a doplňovaná dělostřelectvem, musí od této chvíle stačiti sama. Tento okamžik nastane, jakmile pěchota jest asi 400 m vzdálena od nepřítele, tedy právě na onu vzdálenost, kdy lehké kulomety obránce mají svůj nejlepší výkon. Pohyblivá palebná přehrada dělostřelecká nedá se zpravidla v pohybné válce uskutečniti. Důvody jsou známé, nebudu se o nich šířiti.

Jsme-li před přesně zjištěnou posicí nepřítele, bude možné aspoň pro první fázi boje, t. j. k prolomení předního obranného kruhyře, organisovat a upravit souhru mezi dělostřelectvem a pěchotou. Co bude však dále? Zkušenost nás učí, že pěchota narazí vždy na hnízda odporu, která dělostřelectvo nemohlo ani zničit ani neutralisovat. Nemá-li pěchota tanky, musí ony odpory ničit sama svými vlastními prostředky.

Ve válce pohybné, kde posici nepřítele dosti dobře neznáme, nedosáhne dělostřelectvo nikdy takového stupně neutralisace, aby zajistilo pěchotě nerušený pohyb. Zkrátka říkajíc, pěchota bude vždy více méně odkázána na vlastní prostředky; působení palbou pěchotních zbraní je tedy nezbytné, jako doplněk palby ostatních zbraní, k neutralisaci obránce.

Když jsme si kladně odpověděli na otázku, zda je palba pěchoty v útoku potřebná, určíme si, jak pěchota bude užívatí svých zbraní, aby dosáhla oné neutralisace obrany převahou své palby.

Jde především o to, střícetli dostatečně mohutně a účinně, abychom získali převahu palby a při tom zůstali sami co nejméně zranitelní. Když jsme vyhověli těmto dvěma požadavkům, zbývá nám hlavní: zachovati dosaženou palebnou převahu a využívatí ji pohybem vpřed.

Je tedy potřeba:

sestaviti počáteční plán palby, organisovati počáteční sestavu palebných orgánů jako funkci onoho palebného plánu, upravití manévry palbou během boje.

Náš Cvičební řád se zmiňuje o palebném plánu jenom v obraně a pojem palebná základna v útoku odhývá stručnou poznámkou v článku 680-3. Z toho pak bývá často dedukováno, že pro útok nepotřebujeme předem upraveného palebného plánu, což jest jistě omyl odporující duchu našich předpisů. Nový francouzský Cvičební řád předpisuje již zcela přesně úpravu palby pro útok.

Dva palebné plány mají největší důležitost:

palebný plán velitele divise, kombinující dělostřeleckou palbu s pěchotní a palebný plán velitele praporu, uvádějící v soulad různé zbraně pěchoty.

Dnes se budeme zabývatí jenom tímto plánem. Jak si máme počínati při sestavování počátečního palebného plánu? Především si dáme otázku, k a m chceme stříleti. Nebudeme a nemůžeme také nikdy přesně znáti podrobnosti nepřátelského systému palby, který chceme svou palbou ovládnouti. Sebe důkladnější zpravodajská a pozorovací služba nám neposkytne nikdy naprosto jistých a přesných zpráv, část orgánů palby zůstane vždy utajena a prozradí se teprve v okamžiku útoku.

Jsme až do té chvíle bezbranní k nim? Ne, neboť studium terénu, v němž útočíme, dovolí nám určití, i když ne zcela přesně místa, na nichž sedí nepřátelské kulometry, tedy aspoň pásma, kde mohou býti a kde pravděpodobně nebudou.

Budeme proto stříleti:

na známé nepřátelské zdroje palby a
na místa podezřelá.

Víme-li, kam stříleti, je třeba určití, j a k stříleti. Jde o to, aby pěchota potírala svými vlastními zbraněmi všechno to, co jejich výkonu odpovídá, a v možnostech, které dává terén. Je třeba vyvinouti všechnu možnou palbu k neutralisaci nepřátelských zbraní, při tom však zbytečně neplýtvati, na př. palbou do jiné příhrady, než kam právě chceme jíti; ale jakmile některou palbu uznáme za užitečnou, realisujeme ji s maximální výkonností.

Uvedeme tedy v činnost aneb aspoň připravíme k okamžitému zakročení všechny palebné zdroje potřebné k postřelování celého prostoru, který chceme neutralisovati, čímž uskutečníme plnost palby; necháme působiti své zbraně soustředěním, což nám dává nejlepší naději na získání palebné převahy.

Pokud se týká soustředění palby, je třeba jí užívati s rozmyslem a míti vždy na paměti, že se útočník snaží svou palbou neutralisovati obránce, neboť pěchotní automatické zbraně nemají ničivého účinku proti zakopaným cílům, kulomet není kanon, doprovodné dělo malé ráže a minomet mají poměrně malou ničící schopnost. K účinné neutralisaci kulometného hnízda stačí nám soustřediti palbu kulometného družstva, a nebudeme tam řídití palbu celé roty, neboť výsledek by nebyl o nic lepší. Zakopaný nepřátelský odpor tím nezničíme a zbytečně plýtváme střelivem, které nám bude pak scházeti na jiném místě. Válečné umění, taktika řídí se určitými zásadami. Řídících zásad musíme používatí soudně a ne je hnáti až do krajnosti. Kromě toho má každá zásada svůj protějšek v zásadě opačných vlastností než zásada první. V našem případě: používáme palby koncentrací; proti této zásadě stojí druhá: neutralisovati všechny odpory, které účinně mohou postřelovati náš útočný terén; to vyžaduje palbu na mnoho míst, tedy rozptýlení palby. Proti požadavku koncentrace stojí rozptýlení.

Jak najít východisko? Snad zlatou střední stezku? Bylo by to sice pohodlné, ale nesprávné. V jednom případě bude výhodnější soustředit silnou palbu na několik málo míst, jindy zase bude lepší méně účinnou palbou pokrýt větší plochy, více míst. Vodítkem nám tu může být především studium terénu, vlastní úkol a způsob nepřátelské akce (kde, na kterých místech se jeví silně, kde slaběji). Pamatujme si, když se naše jednání setkal s neúspěchem, vyhledejme hlavní zásadu (zásady), kterou jsme se řídili, a zjistíme téměř vždy, že jsme její použití hnali do krajnosti; najdeme zásadu opačnou, která je protějškem oné první, a najdeme snadno smysl, v kterém nutno hledat opravu.

Určili jsme si, kam a jak střílet, stanovme nyní, kdy střílet. Zde máme zase dvě teorie: budeme střílet při vyrazení k útoku jen na známé cíle a potom, podle vývoje boje a podle potřeby na ony orgány nepřátelské palby, které se postupně objeví za útoku; anebo máme hledět především systematicky neutralisovat všechny pásma, kde mohou být nepřátelské zbraně?

Preventivní a systematická neutralisace dobře odpovídá snaze po dosažení maximální mohutnosti palby, s dnešními zbraněmi dá se také snadno provádět bez obavy o jich pozdější použití. Této preventivní palbě by se dalo vytknouti, že odporuje jednomu pravidlu pěchoty: šetřit střelivem, střílet jenom na viditelné cíle. Toto pravidlo mělo svou plnou platnost před válkou, kdy hlavní zbraní pěchoty byla puška, ale nedá se důsledně držet dnes, kdy hlavní zbraní je kulomet, zbraň kolektivní.

Nezapomínejme, že si pěchota sama musí připravovat a doprovázet své útoky tím, že svými vlastními zbraněmi nejenom potírá známé nepřátelské zdroje palby, ale střílí také prostě na podezřelá místa, odkud by nepřítel mohl účinně postřelovat pásmo útoku.

Víme teď, kam, jak a kdy střílet. Zbývá nám určit, kdo bude střílet; je tedy potřebí podle palebného plánu určit sestavu palebných orgánů, která bude onen plán provádět a zabezpečit tak na jedné straně dobytí palebné převahy a na druhé straně zajistí udržení této převahy v celém průběhu boje. Tato sestava, poněvadž je ofensivní, musí být utvořena tak, aby dovozovala pohyb.

Každá zbraň neb její seskupení má být podřízeno tomu veliteli, který nejlépe využije jejich účinku. Má tedy velitel praporu své těžké kulometry a doprovodné zbraně, velitel roty a čtyři své lehké kulometry, pušky a granáty.

Co praví náš Cvičební řád o použití těžkých kulometů v útoku? Viz článek 680—682. Ponechává celkem veliteli praporu velkou volnost v používání této nejdůležitější zbraně, do jisté míry pravem, neboť jsme konstatovali, že se kombinovaná hra palby pěchoty v útoku vymyká jakékoli formulce.

V článku 682 je však ustanovení, které se nedá dosti dobře hájiti: „..... zbytek pak dostane jiný úkol aneb je zálohou praporu“.

Stanovili jsme již dříve, že v útoku má prapor zasadit co nejméně lidí, ale maximum palby. Přímo ideální by bylo, aby velitel praporu mohl kdykoliv, v libovolný okamžik uvést v činnost své veškeré palebné orgány, aby dosáhl co největšího palebného účinku.

Nový francouzský Cvičební řád pro pěchotu praví v článku 145: „Úplnost palby v útoku musí býti vyhledávána i tehdy, když se první odpory, s nimiž se setkáváme, zdají slabými.“ Dále pak v článku 589: „V útoku zavazuje velitele praporu početnost úloh k tomu, že využije každého kulometu a nenechá žádný bez upotřebení.“ Náš Polní řád praví v článku 35: „Tehdy si musí pěchota dobytí převahy v palbě tím, že uvede v činnost veškeré své zbraně.“

Nebudou tedy v útoku žádné těžké kulometry v záloze.

Co udělá velitel praporu se svými těžkými kulometry? Dá je do prvního sledu rot? Ponechá si je pro sebe?

Dání těžké kulometry do palebného sledu pěších rot znamená špatné využití hlavních vlastností této zbraně: dostřelu, přesnosti, schopnosti přestřelovati vlastní vojska, možnosti působiti mezerymi útočících vojsk. Naproti tomu mají rotы s sebou mohutnou zbraň, dovolující jim ihned a přímo čeliti všem příhodám boje. Za to velitel praporu zbavuje se svého nejučinnějšího prostředku, jímž může zasáhnouti do boje v prospěch té neb oné rotы a realizovati tak svůj manévru, zkrátka působiti na průběh boje, řídit boj.

Vidíme, že máme důvody pro ten i onen způsob. Řekli jsme již dříve, že způsob boje pěchoty je diktován povahou terénu. Studium terénu poskytne nám i zde rozumné východisko.

V terénu příliš pokrytém anebo naprosto rovném bude použití kulometů za palebným sledem obtížné nebo i nemožné, dáme je tedy do prvního sledu.

V terénu otevřeném, členitém, přehledném bude naopak výhodné držeti si kulometry vzadu, velitel praporu vytvoří si dobrou palebnou základnu, která je pak páteří celé útočné sestavy, prvek, jehož činnost bude hlavní částí rozvoje palebného manévru.

Budeme tedy míti palebnou základnu s mohutnými palebnými orgány, vždy hotovými k palbě, ovládané velitelem; před touto základnou pohyblivý palebný sled rot, vždy podporovaný a chráněný palbou základny, vzadu za základnou záložní jednotky a zásobovací sled.

Co žádáme od palebné základny? Dobře vytvořená palebná základna dovoluje od začátku boje zabezpečiti převahu palby nad protivníkem; musí proto:

a) uskutečniti preventivní neutralisaci oněch částí útočného terénu, které má nepřítel obsazeny nebo které jsou nám i jenom podezřelé, postřelovati ona místa, která nejsou cílem dělové palby;

b) tvořiti pevný element, před nímž se vede pohybný, pružný boj palebného sledu, jemuž musí zajistiti při neúspěchu ústup tím, že drží dobytý terén;

c) podle postupu palebného sledu posunuje se palebná základna vpřed, aby zaujala nové postavení, odkud může znovu podporovati útok.

Kulometné jednotky palebné základny jsou pod velením velitele kulometné rotы, který řídí jejich přemísťování po sledech tak, aby zajistil nepřerušovanou podporu palby.

Vraťme se k první z těchto úloh. Aby ji mohla splniti co nejlépe, je potřebí, aby veškeré palebné orgány mohly prováděti postupná soustředění na choulostivá místa útočného terénu a vzhledem k tomu byly schopny rychle palbu přemísťovati.

To vyžaduje stálého řízení palby všech těchto prvků velitelem kulometné roty, který takto realizuje „manévr palbou“ — to je výraz, který poslední dobou přišel velmi do módy, aniž byl vždycky správně chápán jeho pravý význam.

Dá se to však tak jednoduše uskutečnit? Je možné toto řízení palby ve většině případů s těmi pojítky, které má velitel kulometné roty k dispozici? Nemyslím; to by vyžadovalo umístění kulometné roty na příliš malém prostranství, a důsledek toho by byl velké ztráty na lidech i na materiálu. Kromě toho by musil mít velitel kulometné roty pozorovatelnou dovolující přehlédnouti celý útočný terén praporu, což bude však možné jenom v zcela výjimečném případě.

Palebná základna však musí při neúspěchu palebného sledu zabezpečiti držení terénu. Musí tedy do jisté míry vyhovovati požadavkům defenzivního palebného plánu. Víme však, že nemáme obranného palebného plánu bez členění do šířky a do hloubky.

Vzdejme se proto svůdné, ale neuskutečnitelné (aspoň zatím — s dnešními pojítky) myšlenky naprosto jednotného řízení palby všech jednotek palebné základny.

Proto budou prvky tvořící palebnou základnu rozloženy do šířky i do hloubky v akčním pásmu praporu podle terénu a každá složka dostane svou palebnou úlohu vzhledem na své umístění v celkové sestavě. Velitel kulometné roty bude pak přímo velel jenom oné skupině, v jejíž blízkosti je.

Dá proto svým prvkům palebné základny úlohy, t. j. určí jim cíle, známé odpory, preventivní neutralisaci určitých obsazených anebo podezřelých míst atd.

Co se však stane během útoku, když se znenadání objeví neočekávané odpory? Připustíme, že některé prvky palebné základny zpozorují ony nově se vynořivší odpory, opustí tedy své normální cíle a budou je palbou potírat? Anebo je ponechají na starosti palebnému sledu pěších rot?

Nejlepší snad bude, když velitel kulometné roty předem určí, které orgány palebné základny budou potírat ony neočekávané odpory (doprovodná děla, minomety, skupiny kulometů), umístí je pak podle toho v terénu a řídí jejich přemísťování tak, aby stále mohly střeliti celé akční pásmo praporu.

Řekli jsme, že utvoření palebné základny a její členění do hloubky závisí na povaze terénu. Precisujme nyní trochu blíže vliv terénu na tvoření oné základny.

1. Terén velmi pokrytý, nepřehledný — les, hustý podrost, kuříčná pole a p. — tvořiti palebnou základnu není možné, kulomety přidělíme pěším rotám.

2. Terén odkrytý, ale úplně rovný — palebná základna je možná, působí prostřelováním mezerami palebného sledu pěších rot. Tyto mezery však během boje snadno zmizí. Přestřelování je obtížné, nebezpečné, jindy i nemožné. Palebná základna má malý účinek, lépe přiděliti kulomety rotám.

3. Terén odkrytý, s vlnami kolmými na směr útoku. Palebná základna se dá dobře uskutečnit, má velký účinek přestřelováním téměř do posledního okamžiku. Přemísťování dá se dobře řídit.

4. Terén odkrytý, s vlnami rovnoběžnými k směru útoku praporu. To je nejlepší případ pro postavení palebné základny dobře

umístěné, rozdělené na dvě hlavní skupiny ležící na protilehlých svazích údolí a působící šikmou palbou v prospěch rot postupujících na opačném svahu. Velká účinnost, přemísťování po sledech dá se snadno řídit.

To je čtvero hlavních typů, mezi nimiž je ovšem mnoho všech možných variant; je proto nutno, aby velitel pěchoty studoval především terén a upravil pak svou palebnou základnu jako funkci tohoto terénu. V jistých případech bude palebná základna rovna zemi, pak přesuneme většinu kulometů neb i všechny na úroveň pěších rot prvního sledu.

Ve většině případů bude však kulometná rota rozdělena na dvě hlavní skupiny:

a) menší skupinu, podružnějšího významu, budou tvořiti kulometry dané velitelům pěších rot prvního sledu; velitel praporu nebude mít na ně přímý vliv;

b) druhá větší, důležitější skupina na palebné základně pod velením velitele kulometné roty, na kterou má velitel přímý vliv a která jest jeho hlavním palebným argumentem.

Úlohou velitele kulometné roty jest, aby umístil palebné orgány v terénu, určil jejich úlohu, řídil přemísťování po sledech v intencích velitele praporu tak, aby zabezpečil nepřetržitou palebnou podporu útoku a zásobování střelivem.

Palebný plán a palebná sestava jsou utvořeny především proto, aby zabezpečily maximum naděje na získání počáteční palebné převahy, musí však dovolovati ještě více: pozdější udržení a využitkování této palebné převahy.

Tento manévř palbou během boje tvoří pak vlastní ofensivní manévř pěchoty. To vyžaduje: přemísťování palby bez snižování její účinnosti; to je dnes možné, neboť těžké kulometry dovolují měniti cíle beze změny svého stanoviště.

Vidíme, že uvnitř palebné příhrady je kontinuita palby zajištěna:

přestřelováním vlastních útočných sledů s palebné základny, přemísťováním orgánů palby postupně po sledech, využitím mobilní palby tanků, palbou lehkých kulometů za chodu.

Střelba z lehkého kulometu za chodu je užitečná, někdy i nutná, poněvadž tento problém těsně souvisí s tím, co jsme doposud řešili; zmíním se o něm několika slovy.

Boj pěchoty dá se charakterisovati takto: nemůže-li obránce vystřeliti až do onoho okamžiku, kdy útočník mu nasadí bodák na prsa, útok se zdařil, jestliže však protivník bude moci pozdvihnout hlavu, stisknouti spoušť svých zbraní, třeba i během několika posledních okamžiků zteče, pak útočník bude skosen a může začínat znovu. Je tedy potřeba nepřítele neutralisovati, a to tím úplněji, čím více se blížíme k jeho postavení, neboť každým krokem dopředu útočník víc a více ztrácí podporu, kterou nalézá ve využitkování terénu, až na konec nastane okamžik, kdy se musí zcela odkrýti. Naproti tomu pak palba obránce, není-li ničím rušena, je tím vražednější, čím více se útočník blíží.

Právě však v tomto kritickém období, kdy se neutralisace stává stále naléhavější a nezbytnější, pozbývají jednotlivé prostředky, kterými ji dosahujeme, jeden za druhým své účinnosti.

První nás opustí dělostřelectvo, pak těžké kulometry působící buď přestřelováním anebo palbou mezerami.

Palba sousedních lehkých kulometů? Zajisté, musíme však uvážiti, že dotyk s nepřítelem jest již velmi těsný a že každé družstvo má nepřítele přímo před sebou. Proto v tomto okamžiku bude působiti přímo před sebou a žádný střelec neodhodlá se k tomu, aby odkryl čelo svého roje nepříteli a aby pomohl zničení nepřítele, který hrozí jeho sousedům. S tímto faktem musíme počítati, lež v lidské povaze, třebaže Cvičební řád zvláště zdůrazňuje vzájemnou podporu a pojem solidarity (P-I-1, čl. 642).

Doprovodné zbraně budou ve většině případů poskytovat znamenitou pomoc, doplňující vzdálené dělostřelectvo a bezmocné kulometry tím, že potírají hnízda odporu bránící postupu; pro velký rozptyl palby bude nutno zastaviti jejich činnost dříve, než se útočící pěchota dotkne nepřátelského postavení.

Máme ještě útočnou vozbu, jejíž podpora pro útočící pěchotu je velmi cenná, ale tanky mají omezený výhled, na větší vzdálenost jsou slepé, a tak mnohý odpor jim unikne, mlčí-li v té chvíli, kdy tanky procházejí v jeho blízkosti.

Vidíme tedy, že se prostředky, jimiž pěchota disponuje, nebo které pracují v její prospěch, útočný sled může za dobrých podmínek přiblížiti k nepříteli až na několik desítek metrů. Jak však překročiti tento zbývající kousek terénu, když útočník ztratil téměř všechnu palebnou podporu a obránce může každé chvíli chopiti se svých zbraní a zničiti útočníka?

Řekli jsme si, že musíme především získati palebnou převahu, neutralisovati nepřítele tak, aby účinně nemohl užívatí svých zbraní, a pak dosaženého účinku vykořistíme pohybem vpřed. Jde o to, prodloužiti onu neutralizační činnost až do chvíle, kdy útočník skočí do nepřátelských zákopů a popadne obránce za krk. Viděli jsme, že naše palebné orgány jeden za druhým nás opustily, nezbyvá nic jiného, než aby útočný sled pěchoty prováděl potřebnou neutralizaci sám svými zbraněmi, t. j. lehkými kulometry; aby tato činnost byla s pohybem ostatních současná, je potřeba, aby lehké kulometry střídaly za chodu.

Samozřejmě se rozumí, že palba za chodu není palba přesně mířená, ale toho také od ní nevyžadujeme. Jejím účelem je přinutiti nepřítele, aby se kryl a netroufal si ani pozvednouti hlavu. Tohoto výsledku dosáhneme hustým, nepřetržitým přívalem střel. Všichni ti, kdož někdy byli v palbě blízceho se kulometu, znají deprimující vliv, jaký takový kulomet měl již jenom svým zvukem na jejich nervy a jaké úžasné úsilí vůle musili vyvinouti k tomu, aby provedli pohyb tak prostý: zvednouti hlavu.

Palba za chodu musí býti prováděna delšími dávkami a současně dvěma lehkými kulometry, aby palba byla skutečně nepřerušovaná a neutralizační účinek trvalý.

Náš Cvičební řád se o ní zmiňuje v článku 163. Vidíme, že jedině palba za chodu dá nám správné řešení problému, jak prodloužiti neutralizační činnost palebných zbraní až do okamžiku, kdy útočník vnikne do nepřátelského postavení.

Jakmile útok přechází z jedné palebné příhrady do druhé, hrozí nebezpečí, že se palba značně zmenší, nebylo-li přemísťování předem předvídáno, zavčas a dosti pružně prováděno.

Kdy začít přemísťovat palebné orgány palebné základny? Má se čekat, až palebný sled dobude určeného cíle? Jistě ne, dokonce ani ne v tom případě, ostatně řídkém, kdy by všechny orgány

palebné základny mohly s dominujícího postavení podporovati svou palbou rotu prvního sledu od skoku ke skoku, od palebné základny až po stanovený cíl.

Je potřebí čeliti přímým protiútokům, proto čelní rotu musí býti podporovány těžkými kulomety ihned, jakmile se zmocní cíle. Válečná zkušenost nám dokazuje, že se četné přímé protiútoky ztroskotaly jenom proto, že útočník měl čas umístiti své těžké kulometry na dobytém terénu. Je proto třeba, aby se těžké kulometry dostaly na cíl co nejdříve za palebným sledem.

Jakmile úloha některého prvku palebné základny je skončena, neváháme přesunouti jej dopředu, do nové posice, odkud bude dále podporovati a krýti útok. Ať však děláme, co chceme, přece vždy nastane v pohybu pěchoty jisté mrtvé období způsobené nutností přemístit těžké zbraně k utvoření nové, solidní palebné základny se zřetelem na další terén. To je jeden z důvodů — nehledě na spolupráci s dělostřelectvem — který vnucuje pěchotě pohyb přískoky a tím způsobuje relativní pomalost útoku.

Z á v ě r.

Dokázali jsme si potřebnost pěchotní palby v útoku, načrtli jsme způsob, jak této palby užíváme, čeho od ní požadujeme a jak upravit své sestavy vzhledem na nejlepší využitkování této palby.

Zdůrazňuji znovu: Nestačí jen získati palebnou převahu, je třeba ji udržeti a přizpůsobiti stále se měnícím potřebám boje, mítí možnost kdykoliv účinně potíratí náhle se vynořivší odpory, které jsme nepředvíдали.

To vyžaduje iniciativy a správného pochopení všech velitelů. Jakmile se octnou před neočekávaným odporem, musí se v jejich mozku ihned vybaviti představa: neutralisovati odpor; jestliže i další složka palby, soustředění, správně funguje, dá se uskutečniti úloha pěchoty vrcholící v zničení odporu a v jeho obsazení. Řekli jsme, že v boji je vlastně všechno problémem palby; ta nám umožní pohyb vpřed, účelem tohoto pohybu není zase nic jiného než přenašení palebné základny na nové stanoviště.

Náš úspěch, vrcholící v zničení nepřítele, je psán na terénu tím, že stále a nezádržně posunujeme mohutnou a nezdolatelnou palebnou základnu vpřed, dovnitř nepřátelského učlenění.

Je na bílé dni, že samá palba pěchoty v útoku nestačí, nesmíme od ní žádati více, než nám může dáti, je proto třeba kombinovati ji úzce a s rozmyslem s palbou děl a letců.

Útočný plán zahrnuje v sobě všechny tyto palby; v této symfonii brzy ten, brzy onen prvek bude hráti prim, podle toho, bude-li ráz akce brutálnější nebo jemnější s četnými nuancemi.

Palba pěchoty, kombinovaná s palbou ostatních zbraní, je nezbytným argumentem úspěchu, není však argumentem jediným a dostačujícím. Třebaže je to hlavní prostředek, není to nic jiného než prostředek; hrozba palbou neb i palba sama nerozřeší nám v celku problém boje. Neútočíme proto, abychom stříleli z kanonů a z kulometů, nýbrž proto, abychom porazili nepřítele; abychom toho dosáhli, je třeba stříletí, nic jsme však nezískali, dokud jsme nevyužili výsledků palby pohybem vpřed.

Nebude na škodu, když si připomeneme studii německého generála Tayessena „Material oder Moral“, která před nějakým časem vzbudila velkou odezvu, zejména ve Francii. Z této studie můžeme vyvoditi závěr: Palebné plány, sama palba nesmí se státi ty-

ranem pěchoty, aby pak pěchota a její velitelé samou starostí o palbu nezapomněli na hlavní úkol pěchoty: pohybem vpřed využití účinků palby a dovršení zničení nepřítele obsazením jeho postavení.

Pro použití kulometů v útoku si pamatujeme:

Palebný plán má nám zabezpečiti získání počáteční palebné převahy, udržeti tuto převahu po celou dobu útoku, musí býti proto mohutný, ale také pružný a pohyblivý, aby mohl ihned čeliti různým eventualitám boje, musí chrániti útočící sled stále a bez přerušení, vésti jej od cíle k cíli, přemísťovati se tak, aby nám zajistil držení dobytého terénu.

*

Literatura: Colonel Touchon: Ecole Supérieure de Guerre, Paris. Conférences d'Infanterie. — Année 1925—1926. — Colonel Tonnet: Emploi tactiques des mitrailleuses dans l'offensive. (Revue d'Infanterie, 1930, 1er Janvier.) (Příště dále.)

Generál profesor Pavel R.JABIKOV:

Operativní zpravodajství.

Máme téměř úplný nedostatek děl, která by čtenáře seznamovala se s všeobecným systémem zpravodajství. Všimneme si proto podrobněji knihy*), která o tomto předmětu vydána byla nedávno v sovětské armádě.

Dílo bylo napsáno pracovníkem rudé válečné školy jako práce disertační na hodnost učitele na vyšších vojenských školách. Kniha je určena pro posluchače III. (nejvyššího) ročníku válečné školy a pro vyšší velitele armády.

Mimochodem podotýkám, že v staré válečné škole (válečná akademie generálního štábu) začalo se přednášet zvlášť o zpravodajství teprve v posledním období světové války, při čemž nauka o zpravodajství byla součástí nauky o službě generálního štábu; jak je patrné, přednáší se nyní i v rudé akademii.

Kniha, podávajíc ve zhuštěném, ale dostatečně úplném výkladu charakteristiku prostředků zpravodajství v míru a ve válce, mobilizaci zpravodajské služby, organizaci zpravodajství a j., věnuje hlavní pozornost zpravodajství ve válce.

Jsouc psána bez přílišné specifičnosti, kterou pozorujeme u mnohých prací rudých vojenských autorů, zvláště mladých, má kniha pro široké kruhy vojenského čtenářstva skutečný význam, třebaže nepodává nic nového ve zvláštnostech zpravodajské služby.

Všimneme si hlavních věcí, obsažených v jednotlivých hlavách knihy.

Úvod. Autor správně považuje zpravodajskou službu za „neoddělitelnou součást racionálně prováděné přípravy k válce, a za války za jeden ze základních prvků úspěchu bojových operací“.

Soustavné a důkladné studium vojenské síly cizích států v míru dává kromě údajů potřebných pro naše operační plány též možnost využití kladných stránek cizích armád a chrání před opakováním cizích chyb.

*) S. M. Bělickij: Moskva—Leningrad 1929. Vyd. Státní vydavatelství. Kniha vydána pod titulem válečné školy a schválena štábem rudé armády.